

Redegørelse afgivet af ministeren for nordisk samarbejde Louise Schack Elholm den 12. oktober 2023.

Redegørelse

om

det nordiske samarbejde 2023

(Skriftlig redegørelse)

Indledning

Denne redegørelse om det nordiske samarbejde 2023 giver et overblik over nogle af de områder, der finansieres af Nordisk Ministerråds budget, såvel som regeringens prioriteter og forventninger til udviklingen af samarbejdet.

De nordiske lande har brug for hinanden. Med krigen i Ukraine har fulgt en energikrise, rekordhøj inflation og risiko for recession i den europæiske økonomi. Samtidig er vores demokratiske værdier og institutioner under angreb. Samfundssikkerhed og resiliens er i højere grad kommet på dagsordenen, og de nordiske stats- og regeringschefer understregede i deres erklæring fra juni 2023 en gensidig forpligtigelse til at vedligeholde og styrke resiliens og krisberedskabet med henblik på at forebygge, imødegå og afbøde fremtidige kriser. Samtidig ses der et stigende antal hybrid- og cybertrusler, der sigter efter at destabilisere vores samfund. Indflydelsen fra AI og forskellige sociale medieplatforme er også stigende, hvor informationskaos bringer tilliden i og mellem samfund i fare. Der ses flere og flere naturkatastrofer, hvor skovbrande og stigende vandstand er tydelige eksempler på nuværende og fremtidige udfordringer relateret til klimakrisen.

Den aktuelle situation minder os atter om, hvor vigtigt det er, at Norden sætter pris på den samhørighed og det værdifællesskab, som de nordiske lande ofte tager som en selvfølge. Norden deler fælles historie, og grundfæstede værdier og fælles menneskesyn binder landene sammen. De nordiske lande har stolte traditioner for et godt og tæt samarbejde. Det skal der værnes om. Listen med udfordringer er lang. Listen med muligheder ligeså. De nordiske lande har nu i endnu højere grad brug for hinanden.

Islands formandskabsprogram for 2023 bærer titlen ”Norden – en kraft for fred”, idet det islandske formandskab finder, at Norden har en særlig forudsætning for at skabe fred. Dette vil formandskabet understrege ved at fremhæve samarbejdet mellem fredscentre og forskningsinstitutioner

i Norden. Ved at bygge på deres viden, kan de nordiske lande være budbringere for diplomatiske løsninger, fred og nedrustning.

Det bærende fundament i det islandske formandskabsprogram for Nordisk Ministerråd er også, at Norden i overensstemmelse med Nordisk Ministerråds Vision 2030 skal være den mest bæredygtige og integrerede region i verden i 2030. Arbejdet er påbegyndt med henblik på at udarbejde en handlingsplan for perioden 2025-2030, og det islandske formandskab har haft drøftelser med Nordisk Råd. En god dialog mellem Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd er også en vigtig grundsten i det videre nordiske samarbejde, hvor fokus også vil rette sig på udarbejdelsen af den nye handlingsplan fra 2025. I det fortsatte arbejde vil der også blive lagt vægt på inddragelse af civilsamfundet, herunder særligt unge.

Resultaterne af arbejdet med handlingsplanen, som det fremgår af midtvejsevalueringen af Vision 2030, tyder på, at Norden er kommet tættere på at opfylde de opsatte mål. Midtvejsevalueringen viser samtidig, at de nordiske samfund fortsat står over for en lang række udfordringer. Det gælder især omstillingen til mere bæredygtige samfund, som går for langsomt, integrationen mellem de nordiske lande bl.a. på digitaliseringsområdet samt bedre vilkår for erhvervslivet i hele Norden.

I løbet af 2024 vil arbejdet med at udvikle og beslutte nye samarbejdsprogrammer og mål for samtlige fagministerråd fra 2025 fylde meget i sektorernes daglige arbejde. Selvom den overordnede retning står fast, vil der i en foranderlig verden altid være behov for at drøfte, hvordan det sikres, at Norden er på rette kurs mod det fælles mål, om at Norden skal blive verdens mest bæredygtige og integrerede region i 2030. Det er håbet, at denne redegørelse kan danne udgangspunkt for en drøftelse af, hvordan de tre strategiske mål bedst kan opnås i 2030: Et konkurrencedygtigt Norden, et socialt bæredygtigt Norden og et grønt Norden.

Internationalt samarbejde

Nordisk Ministerråds Arktiske Samarbejdsprogram for 2022-2024 "Et bæredygtigt Arktis" har bæredygtig udvikling som hovedfokus. Hensigten med programmet er at skabe en klarere forbindelse til globale processer som Vision 2030 og FN's verdensmål bl.a. ved at yde støtte til en række projekter inden for bæredygtig socioøkonomisk udvikling, miljø og klima. Samarbejdsprojektets prioriteter tager udgangspunkt i de fire kategorier PLANET (miljø), PEOPLE (befolkning), PROSPERITY (erhvervs- og næringsudvikling) og PARTNERSHIPS (partnerskaber). Grønlands Universitet Ilisimatusarfik overtog i 2022, i samarbejde med Nordens Hus i Nuuk (NAPA), opgaven som forvaltningsorgan for den åbne arktiske pulje under Samarbejdsprogrammet. Overdragelsen af forvaltningen til Grønland er et vigtigt fremadrettet udgangspunkt for den videre udvikling af Nordisk Ministerråds arktiske arbejde.

Under dansk formandskab for NB8's mobilitetsfond for offentligt ansatte er det indført, at ukrainske embedsfolk kan inkluderes som medansøgere til fondens midler i 2023-2025. Det betyder at ukrainske embedsfolk sammen med nordiske og baltiske embedsfolk kan søge kompetenceudviklingsmidler. Inklusionen af ukrainske embedsfolk er i første omgang en forsøgsordning, hvorefter der skal tages stilling til, om ordningen skal forlænges ud over 2025.

Regeringen prioriterer den styrkede ambassadepulje, som giver nordiske landes repræsentationer mulighed for globalt at lave fælles nordiske projekter blandt andet med fokus på værdier og klimaløsninger.

Nordisk Ministerråd for Arbejdsliv (MR-A)

Nordisk Ministerråd for Arbejdsliv (MR-A) har i 2023 "Grøn omstilling og arbejdsliv" som et centralt fokus. Der arbejdes blandt andet med denne dagsorden gennem projektet Not Just a Green Transition, som er et tværsektorprojekt finansieret af Nordisk Ministerråd. Projektet, der skal bidrage til viden om den sociale dimension af den grønne omstilling, vil løbe frem til 2024. Der vil på mødet i Nordisk Ministerråd for Arbejdsliv den 30. november 2023 i Reykjavik være en temadrøftelse om grøn omstilling i det nordiske arbejdsliv. Der arbejdes desuden for at etablere et nordisk forum for trepartsdialog om strukturforandringer og grøn omstilling på arbejdsmarkedet. I forlængelse af mødet i Nordisk Ministerråd afholdes den 1. december 2023 en nordisk trepartsdialog om retfærdig grøn omstilling.

Et andet centralt tema for Nordisk Ministerråd for Arbejdsliv er øget arbejdsmarkedsdeltagelse blandt udsatte grupper. Under finsk formandskab for Nordisk Ministerråd i 2021 indledtes et projektsamarbejde med OECD med titlen "How to Increase Labour Market Participation among Vulnerable Groups in the Nordic Countries". Projektet bidrager – gennem et styrket vidensgrundlag – til at kunne målrette arbejdsmarkedspolitikken bedre til at øge udsattes tilknytning til arbejdsmarkedet. Under islandsk formandskab afholdes konferencer om unge samt om inklusion af voksne indvandrere i uddannelse, arbejdsliv og samfundsliv.

Nordisk Ministerråd for Digitalisering (MR-DIGITAL)

Fokus for arbejdet i Nordisk Ministerråd for Digitalisering (MR-DIGITAL) har været en fortsat udfoldning af rådets mandat for perioden 2021-2024, der baserer sig på ministererklæringen Digital North 2.0, der blev vedtaget under det danske formandskab i 2020, og som bidrager til opfyldelsen af Nordisk Ministerråds Vision 2030. Et væsentligt indsatsområde for MR-DIGITAL er den fortsatte implementering af Cross-border Digital Services Programme (CBDS), hvis rammer blev fastlagt under dansk formandskab i 2020. Programmet samler en række samarbejdsprojekter, herunder NOBID-projektet, der muliggør, at borgere kan anvende elektroniske identiteter (eID'er) på tværs af Norden og Baltikum inden for rammerne af EU-lovgivningen på området. CBDS-programmet finansierer en igangsat analyse af, hvordan nordiske og baltiske borgere kan bruge deres nationale eID'er (fx det danske MitID) til brug i digitale selvbetjeningsløsninger på tværs af regionen. Analysen forventes afsluttet i tredje kvartal 2023. Et andet fokuspunkt i MR-DIGITAL var arbejdet med digital inklusion, hvor NOBID-projektet fokuserer på digital inklusion ved anvendelsen af eID'er. Her er der særligt fokus på vidensdeling mellem landene om regionens forskellige praksisser på området.

Det islandske formandskab fik på mødet i MR-DIGITAL den 22. september 2023 sat særligt fokus på Norden og Baltikums globale frontløberposition inden for digitalisering samt udfordringerne med cyber- og informationssikkerhed i offentlige digitale tjenester – et tematisk fokus som bl.a. også blev drøftet for resten af strategiperioden for Vision 2030. Som led i at fjerne en væsentlig barriere for at anvende elektroniske identiteter på tværs af grænser har MR-DIGITAL vedtaget en erklæring om et tættere samarbejde om at finde praktiske løsninger mellem de nordiske og baltiske lande om identitetsmatching, der sikrer en sammenhæng til nationale populationsregistre og dermed muligheden for at anvende fx MitID i andre landes offentlige digitale tjenester i Norden og Baltikum. Nordens og Baltikums rolle globalt var også temaet for den efterfølgende konference Digital Iceland 2023, hvor de nordiske og baltiske ministre drøftede muligheder og udfordringer for digitaliseringen i regionen.

Nordisk Ministerråd for Økonomi- og Finanspolitik (MR-FINANS)

Ministerrådet for Økonomi- og Finanspolitik har fortsat fokus på aktuelle økonomiske og finansielle udfordringer i de nordiske lande. Det islandske formandskab ventes at afholde et ministerrådsmøde ultimo 2023.

MR-Finans har særligt haft fokus på arbejdet med den grønne omstilling af økonomien. Herunder pågår et projekt i regi af det nordiske forskningsinstitut Nordregio, som undersøger hvordan den grønne omstilling kan understøttes samtidigt med at der sikres en inkluderende økonomisk vækst på tværs af samfundet. Derudover udgav Nordregio på vegne af MR-Finans i maj 2023 det økonomiske tidsskrift Nordic Economic Policy Review, hvor temaet var samspillet mellem klimapolitik på hhv. EU- og nationalt niveau.

Nordisk Ministerråd for Fiskeri og Havbrug, Jordbrug, Levnedsmidler og Skovbrug (MR-FJLS)

Under det islandske formandskab i 2023 har der været fokus på fælles indsatser på de nordiske havøkonomier samt bæredygtige og modstandsdygtige fødevarer-systemer i en tid, hvor sektorerne fortsat præges af global usikkerhed i forsyningskæderne og de voksende udfordringer som følge af klimaforandringerne.

På fiskeriområdet er der fortsat fokus på den blå bioøkonomi med sigte på øget anvendelse af havets ressourcer, hvor der er søsat en række projekter, der medvirker til en mere grøn, konkurrencemæssig og social bæredygtig udvikling af fiskeriet og akvakulturen. Der arbejdes med udmøntningen af det tværsektorielle visionsprojekt om bæredygtig havøkonomi, som skal bygge videre på den nordiske førerposition inden for havøkonomi ved at udnytte potentialet i digitalisering og innovation med henblik på at opnå god forvaltning af havet.

På fødevarerområdet er den nyeste version af de Nordiske Næringsstof Rekommandationer (NNR) blevet lanceret. For første gang integrerer anbefalingerne et fokus på både ernæring og bæredygtighed. Der er endvidere afholdt en stor nordisk madspildskonference, hvor der som opfølgning er udarbejdet en erklæring med konkrete initiativer til at mindske fødevarer-tab og madspild i Norden. Både NNR og madspild forventes at være emner på den fælles nordiske pavillon under COP 28.

På landbrugsområdet kører projektet om modstandsdygtighed i bioøkonomien, hvor der igangsættes initiativer, der skal kortlægge kritiske afhængigheder og foreslå konkrete initiativer, som de nordiske lande kan samarbejde om for at styrke modstandsdygtigheden i Norden. Derudover arbejdes der på et nordisk samarbejde om arealkonflikter i forhold til landbrugsarealer og en opdateret deklaration om adgang til genressourcer.

På skovområdet er der grundet krigen i Ukraine blevet indført sanktioner, som forbyder import af tømmer og træprodukter fra Rusland og Belarus. Samtidig har krigen begrænset muligheden for import fra store dele af Ukraine, hvilket tilsammen har øget presset på de nordiske skove og også skærpet arealkonflikten. Der er desuden afsat midler til Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) i forbindelse med afholdelsen af skovforskningens verdenskongres (IUFRO), der afholdes i Stockholm i 2024.

I efteråret 2023 påbegyndes desuden arbejdet med at udarbejde et nyt samarbejdsprogram for Nordisk Ministerråd for Fiskeri, Havbrug, Jordbrug, Levnedsmidler og Skovbrug, der skal sætte rammerne for ministerrådets arbejde fra 2025 til 2030.

Nordisk Ministerråd for Justitsspørgsmål (MR-JUST)

Den 17.-18. september 2023 blev det årlige nordiske justitsministermøde afholdt under islandsk formandskab i Reykjavik. Landene drøftede emner af fælles nordisk interesse, som også er indgået i de løbende embedsmandsdrøftelser, herunder ungdomskriminalitet, organiseret kriminali-

tet, vold i nære relationer og genetisk slægtsforskning. Emnet ”genetisk slægtsforskning” blev præsenteret af den danske justitsminister, idet emnet rejser nogle juridiske spørgsmål i relation til Danmarks internationale forpligtelser, herunder særligt databeskyttelsesretlige forpligtelser, hvor det kunne være nyttigt at inddrage erfaringer fra de øvrige nordiske lande. Under mødet blev landene også orienteret om arbejdet i den nordiske arbejdsgruppe mod menneskehandel. Arbejdsgruppen blev nedsat i forbindelse med ministerrådsmødet i 2022.

Det kan endvidere bemærkes, at det i år efter norsk indstilling blev besluttet i embedsmandsregi, at der skal nedsættes en arbejdsgruppe om cyberkriminalitet på departementsniveau med deltagelse af andre relevante aktører. Der har desuden i år været afholdt arbejdsgruppemøder om de nordiske landes samarbejde med tjenesteleverandører (dvs. indholdsudbydere på internettet, herunder teleoperatører og sociale medier).

Nordisk Ministerråd for Ligestilling (MR-JÄM)

MR-JÄM har haft fokus på digitalisering og ligestilling, på ligestilling i arbejdslivet, særligt på traditionelle kvindeerhverv, samt på den stigende tilbageholdelse af kvinders og LGBT+ personers rettigheder. Projektet om ældre LGBTI-personers trivsel og sundhed er blevet videreført under det islandske formandskab, som derudover har haft fokus på transpersoners livskvalitet.

På MR-JÄM mødet den 27. september 2023 besluttede ministrene rammen for det fortsatte samarbejde på ligestillings- og LGBT+ området, som led i udarbejdelsen af et nyt samarbejdsprogram for 2025-2030. Derudover drøftede ministrene, hvordan man kan styrke Nordens internationale indsats og fremme ligestilling globalt. Landene delte desuden erfaringer om initiativer, der fremmer vilkår for transkønnede borgere.

Nordisk Ministerråd for Kultur (MR-K)

Et vigtigt fokus i første halvdel af 2023 har været tech-området, hvor Nordisk Tænketaank for Tech og Demokrati i april udkom med sine anbefalinger. Det udmundede i 11 forslag til politiske løsninger på nogle af de største problemstillinger, som tech-giganterne skaber for demokratiet i Norden. I juni afsatte Nordisk Ministerråd for Kultur 150.000 kr. til en indledende kortlægning, der skal danne grundlag for den videre opfølgning på anbefalingerne. Dette skal blandt andet bidrage til indfrielsen af visionen om et socialt bæredygtigt Norden.

Derudover har Nordisk Ministerråd for Kultur fortsat beskæftiget sig med erfaringerne fra COVID-19 i 2023. Kulturanalys Norden, finansieret af Nordisk Ministerråd, udkom i april med en rapport om COVID-19-pandemiens effekter på kultursektoren i de nordiske lande. Erfaringerne skal understøtte et mere konkurrencedygtigt nordisk kulturliv.

I første halvdel af 2023 har Nordisk Ministerråd for Kultur desuden påbegyndt arbejdet med at lægge det kulturpolitiske samarbejdsprogram for perioden 2025-2030, der bli-

ver retningsgivende for konkrete kulturpolitiske indsatser og projekter.

Nordisk Ministerråd for Miljø og Klima (MR-MK)

I 2023 er ambitionen om, at Norden skal være verdens mest bæredygtige og integrerede region i 2030 bl.a. blevet fulgt op af projektet "Nordic Stocktake and ambitions – pathways to climate neutrality", som skal fremlægge anbefalinger til fremtidige samarbejdsinitiativer, der kan accelerere landenes omstilling til klimaneutralitet. Som opfølgning på den nordiske statsministererklæring fra august 2022 om bæredygtig havøkonomi og grøn omstilling, har miljø- og klimasektoren arbejdet videre med en række initiativer inden for bl.a. plastforurening og grøn skibsfart.

De nordiske lande har længe arbejdet aktivt for at sikre en juridisk bindende global aftale vedr. plastforurening. Den nordiske indsats har bl.a. bestået i at sikre et solidt vidensgrundlag for de igangværende globale forhandlinger via rapporter om grundlaget for en global aftale. Næste skridt i indsatsen for at fremme en ambitiøs global aftale, der tilgår plastik i et livscyklusperspektiv, er fremlæggelse ved FN's generalforsamling i september 2023 af et globalt 'Roadmap to End Plastic Pollution by 2040'.

Fsva. den grønne skibsfart, er de nordiske lande blevet enige om, at de fleste nordiske færgeruter skal være nul-udledningsruter senest i 2030. I den forbindelse er flere projekter sat i værk, herunder et pilotprojekt om kortlægning af intra-nordiske skibsruter til grønne færgekorridorer samt udarbejdelse af et roadmap for introduktionen af grønne brændstoffer til skibsfarten. Endelig er et nyt havbeskyttelsesprojekt iværksat om forbedring af miljøsituationen i nordiske hav- og kystområder, med fokus på Skagerrak.

Naturbaserede løsninger er et vigtigt indsatsområde for både miljø og klima, og en klimatilpasningskonference i 2023 viste stort behov for et styrket samarbejde inkl. best practices på tværs af Norden. Et netværk fra kommunale instanser følger nu op på de mange forslag. Genanvendelse af tekstiler er et andet vigtigt område, hvor et nordisk projekt har kortlagt de igangværende indsatser, som skal bidrage til at øge bæredygtigt brug af tøj og tekstil, cirkulære forretningsmodeller, indsamling, genbrug mm. Endelig udarbejder miljø og klimasektoren i 2023-24 et nyt nordisk miljø- og klimasamarbejdsprogram for 2025-2030.

Nordisk Ministerråd for Erhvervs-, Energi og Regionalpolitik (MR-NER)

På **erhvervsområdet** implementeres handlingsplaner for de otte initiativer under Vision 2030. Nordic Smart Government & Business vil skabe en standardiseret digital infrastruktur, så SMV'er lettere kan handle over grænserne. En fælles nordisk løsning skal understøtte, at nordiske virksomheder opgør deres klimaaftryk ensartet. Nordic Innovation vil med en række pilotprojekter fremme deling af data, som understøtter cirkulære forretningsmuligheder i Norden. Nordic Sustainable Construction skal bl.a. øge nordisk harmonisering inden for bæredygtigt byggeri.

Regionalsektorens arbejde sigter mod at understøtte målsætningen om et grønt, socialt inkluderende og konkurrencedygtigt Norden gennem en retfærdig og grøn omstilling, der ikke øger uligheden mellem land og by samt giver nye erhvervsmuligheder og samarbejder på tværs af grænserne. Her fokuseres på at igangsætte nye formidlings- og forskningsaktiviteter samt drive de tematiske følgegrupper. Sektorens midler bidrager også til grænsekomiteerne og til Nordisk Atlantsamarbejde.

På **energiområdet** blev der i august 2023 afholdt Nordisk Elmarkedsforum for nordiske elmarkedsaktører i København. Derudover er analysen af forsyningssikkerhed og energipriser afsluttet, og resultaterne er præsenteret for de nordiske ressortministerier. Forsyningssikkerhed forventes at få et stort fokus i det kommende samarbejdsprogram for sektoren, men der er også igangsat et arbejde med energieffektivisering, bl.a. ved implementering af kommende EU-lovgivning.

På **turismeområdet** gennemføres i efteråret en evaluering af strategien for det nordiske turismesamarbejde 2019-2023. Sideløbende udarbejder Nordic Tourism Working Group en ny strategi for perioden 2024-2027, der forventes offentliggjort primo 2024.

Nordisk Ministerråd for Social- og Sundhedspolitik (MR-S)

Der har under det islandske formandskab været et bredt fokus på udsatte grupper, folkesundhed og mental trivsel, herunder en temadebat mellem ministrene på MR-S mødet i marts om social isolation, psykisk sårbarhed og mistrivsel blandt unge voksne. I forlængelse af MR-S afholdtes Topmøde For Psykisk Sundhed med deltagelse af indenrigs- og sundhedsministeren.

Parallelt hertil er det danske formandskabsprojekt (2020-22) om Nordens unge i bæredygtige fællesskaber afsluttet. Projektets spor 3 om psykisk mistrivsel blandt unge var forankret i socialektoren. Projektet har kortlagt relevant viden på tværs af Norden om årsager til stigningen i psykisk mistrivsel blandt børn og unge, herunder viden om risiko- og beskyttelsesfaktorer. Projektet har beskrevet snitflader mellem social- og sundhedssektorerne i de nordiske lande og kommet med praksiseksempler på indsatser, som går på tværs af de to sektorer. Endeligt er projektet kommet med anbefalinger til udformningen af et evt. fremtidigt fælles nordisk forskningsprojekt, der afdækker årsager til psykisk mistrivsel og virksomme indsatser, herunder afdækker viden om risiko- og beskyttelsesfaktorer for psykisk mistrivsel. Sektoren arbejder i det kommende år videre hermed.

På MR-S mødet i marts underskrev ministrene en fælles erklæring om digitale løsninger for personer med handicap.

Endelig har der på både sundheds- og socialområdet været et stærkt fokus på arbejdet med ny handlingsplan for sektoren i regi af Nordisk Ministerråds vision om Norden som verdens mest integrerede region og et grønt, konkurrencedygtigt og socialt bæredygtigt Norden.

Nordisk Ministerråd for Uddannelse og Forskning (MR-U)

Der er i 2023 i nordisk ministerråd for uddannelse og forskning (MR-U) blevet sat fokus på, hvordan rekrutteringen til STEM-fagene kan styrkes på tværs af Norden, og hvordan samarbejdet mellem de naturvidenskabelige, og kunstneriske og kreative fag (STEAM) kan fremmes. Der er blevet drøftet, hvilke erfaringer man har hermed i de enkelte nordiske lande og hvilken merværdi, der kunne være i et styrket nordisk samarbejde på område. Det islandske formandskab har ligeledes sat fokus på sprogundervisning i Norden for børn med en anden sproglig og kulturel baggrund, da landene har oplevet et stigende antal elever med en anden sproglig baggrund i deres skolesystemer. På begge områder forventes det, at mulighederne for samarbejde vil blive udfoldet yderligere i den kommende periode.

Derudover er der bl.a. fokus på erhvervsuddannelser. Selvom de nordiske lande har relativt forskellige erhvervsuddannelsessystemer, er der en fælles udfordring med mangel på faglært arbejdskraft, som risikerer at få stor negativ effekt for velfærdssamfundene og den grønne omstilling. Der er derfor taget initiativ til et projekt i 2023–25, som bl.a. skal se på mulighederne for at styrke rekruttering til og reducere frafald på erhvervsuddannelserne ved at inddrage unges erfaringer på tværs af de nordiske lande.

Endelig er der påbegyndt et arbejde frem mod et nyt samarbejdsprogram for MR-U for perioden 2025-2030 med gennemførelsen af en interessenthøring og nedsættelsen af en ad-hoc gruppe. Dette er tæt forbundet til den overordnede Vision 2030 for det nordiske samarbejde og vil tage fart frem mod 2024.

Samarbejdsprogram om integration af flygtninge og indvandrere

På integrationsområdet videreføres samarbejdsprogrammet om integration af flygtninge og indvandrere, som skal styrke det nordiske samarbejde med fokus på erfaringsudveksling og udvikling af ny viden om effektfulde strategier på integrationsområdet. Nordisk Ministerråd har ansvaret for programmet, og Udlændinge- og Integrationsministeriet deltager i en følgegruppe, der løbende drøfter temaer på integrationsområdet. Uddannelse og arbejdsmarked vil fortsat være centrale temaer for samarbejdet. Derudover er bl.a. forebyggelse af negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter et særskilt fokuspunkt i det nordiske samarbejde mellem de relevante fagministerier. Endeligt udveksles der aktuelt erfaringer om de nordiske landes modtagelse af personer, som er fordrevet fra Ukraine.

Samarbejdet på transportområdet

På transportområdet mødes ministrene uformelt til drøftelse og koordination af nordiske positioner forud for større møder, såsom ved EU-ministerrådsmøder og COP-konferencer m.m. Der pågår også løbende drøftelser mellem de nordiske transportministre om, hvordan Norden bedst muligt presser på for den internationale grønne omstilling af trans-

portsektoren, ligesom ministrene også har drøftet påvirkning samt håndtering af større kriser som COVID-19-pandemien.

I Grænsehindringer

Der er fundet løsninger på mange, mens nogle udestår og der arbejdes videre med at begrænse negative konsekvenser af eventuelle grænserestriktioner mest muligt i krisesituationer. Samarbejdsministrene og Grænsehindringsrådet er i løbende dialog og mødtes senest i Reykholt i Island i juni 2023 og vil i samarbejde med sektorerne og nationale myndigheder søge løsninger på de identificerede grænsehindringer. Neden for er status for arbejdet med udvalgte grænsehindringer:

Skat, hjemmearbejde og registrering i Sverige

Skatteministeriet og det svenske finansministerium er i dialog om et eftersyn af Øresundsaf-talen samt en lempelse af de nye svenske registreringsregler, der fra 1. januar 2021 bl.a. pålægger danske arbejdsgivere med svensk hjemmehørende medarbejdere store administrative omkostninger. Der er mange elementer i spil, og hvert element kan potentielt have provenumæssige konsekvenser for Danmark.

Det gælder eksempelvis en udvidelse af hjemmearbejdsreglen til at omfatte offentligt ansatte. Dette forslag kan ikke anskues isoleret fra et andet element af Øresundsaf-talen, nemlig den såkaldte provenuudvekslingsordning. Efter provenuudvekslingsordningen udveksler Danmark og Sverige et provenu svarende til de opkrævede kommuneskatter som kompensation for bopælslandets udgifter til pendlerne. Ligesom tilfældet er for hjemmearbejdsreglen, omfatter denne del af Øresundsaf-talen ikke offentligt ansatte pendlere.

Et andet element i drøftelsen er de svenske regler, der medfører, at danske arbejdsgivere med medarbejdere, der bor i Sverige, skal registrere sig som svenske arbejdsgivere og indeholde svensk skat, når de ansatte arbejder hjemmefra. Det er administrativt besværligt for de danske arbejdsgivere.

Det er håbet, at Danmark og Sverige vil kunne lande et resultat, som begge lande kan være tilfredse med – og som vil kunne medvirke til at fremme integrationen af arbejdsmarkedet i Øresundsregionen.

Anerkendelse af erhvervs kvalifikationer

Ad hoc-gruppen om anerkendelse af erhvervsfaglige uddannelseskvalifikationer leverede sin afsluttende rapport ved udgangen af 2022. Rapporten viser, hvordan de enkelte landes myndigheder arbejder med anerkendelse af erhvervsuddannelser. MR-U forbereder i forlængelse af rapporten et projekt om anerkendelse af erhvervsfaglige uddannelseskvalifikationer i form af en styrkelse af NORRIC-kontorenes (det nordiske netværk af nationale centre for anerkendelse) samarbejde og informationsrolle samt mulig udarbejdelse af en informationsplatform.

Forskelle i byggeregler

Styregruppen for harmonisering af byggeregler for et mere integreret marked for byggeri i Norden har ophæng i de

nordiske landes myndigheder. Det er et forum, hvor der kan deles aktuelle erfaringer, samt initieres og fremmes indsatser, der styrker integrerede og grønne vækstbetingelser for byggebranchen.

Udveksling af statistik

Nordisk Ministerråd har bedt Danmarks Statistik om at lede et forprojekt, hvor formålet er at undersøge muligheden for at etablere en permanent løbende grænseregional statistik for Norden. Det er blandt andet den grænseregionale pendlingsstatistik i Norden, som i en årrække har været udfordret, da gensidig udveksling af mikrodata med Sverige ikke har været muligt. I Danmark kræver Datatilsynet, at danske mikrodata, der udveksles internationalt, ikke må videregives til tredjepart eller benyttes til andet end statistiske og forskningsmæssige formål. I Sverige gælder en anden forvaltningspraksis. Denne praksis – benævnt ”almän handling” – betyder, at data, som tilgår en offentlig instans, fx Statistisk Centralbyrå (SCB), betragtes som et ”offentligt gode”, og at data derfor kan videregives til andre offentlige myndigheder til administrative formål. Det har ikke været muligt at opnå en garanti fra SCB for, at danske mikrodata ikke bliver videregivet eller benyttet til andet end statistiske eller forskningsmæssige formål. Danmark kan således godt modtage den svenske mikrodata, men omvendt ikke sende vores til Sverige.

Grænsehindrenger for nordisk uddannede social- og sundhedsassistenter

Styrelsen for Patientsikkerhed behandler ansøgninger fra nordiske ansøgere efter reglerne i EU's anerkendelsesdirektiv 2005/36/EF om anerkendelse af erhvervs-mæssige kvalifikationer. Det skyldes ændringen af den nordiske overenskomst, der trådte i kraft den 1. februar 2020, der tilsiger at alle ansøgere skal vurderes i forhold til dette direktiv. For ansøgninger om autorisation som social- og sundhedsassistent betyder det, at Styrelsen for Patientsikkerhed foretager en konkret vurdering af ansøgerens udenlandske uddannelse, som skal sammenlignes med den tilsvarende danske.

Styrelsen for Patientsikkerhed har oplyst, at styrelsen har erfaring med, at der som udgangspunkt er væsentlige forskelle på svensk- og norskuddannede ansøgere samlede kompetencer (uddannelse og erhvervs erfaring) i forhold til den danske uddannelse, der typisk indeholder mere uddannelse i medicin håndtering og farmakologi end de øvrige nordiske uddannelser.

I de tilfælde, hvor der er tale om væsentlige forskelle, kan ansøger ikke umiddelbart få dansk autorisation, men Styrelsen for Patientsikkerhed har oplyst, at mange norske og svenske ansøgere får mulighed for at udligne forskellene og dermed opnå varig autorisation som beskrevet i anerkendelsesdirektivet.

Udenlandsk uddannede sundhedspersoner har mulighed for at arbejde i det danske sundhedsvæsen og udføre opgaver, som sundhedspersonen og arbejdsgiveren er enige om,

at sundhedspersonen har kompetence til at udføre, men den pågældende sundhedsperson kan ikke benytte titlen social- og sundhedsassistent, førend den pågældendes uddannelse (inkl. eventuelle udligningsforanstaltninger) er anerkendt af Styrelsen for Patientsikkerhed.

Digitalt ID i Sverige

Det er i dag muligt at anvende det danske *MitID* og det svenske *Freja eID* til at autentificere sig i nabolandet. På nuværende tidspunkt er der dog ganske få svenskere, der har Freja eID, da det mest udbredte eID i Sverige er det private *BankID*, der ikke kan benyttes på tværs af grænser, da det ikke har gennemgået den EU-proces, der juridisk tillader brug af eID'et på tværs af EU. Derudover kræves der for en stor del af de borgerrettede tjenester, at borgerens registernummer (CPR-nummeret i Danmark) kan fungere med et eID fra et andet land. Der er i Danmark udviklet en funktion, der kobler CPR-numre med udenlandske eID'er, men sådan en funktion er endnu ikke etableret i Sverige. Endeligt er der i begge lande kun et begrænset antal tjenester, der er tilpasset, så de kan modtage eID'ere på borgere fra andre lande. Samlet set er den reelle værdiskabelse ved brugen af danske og svenske eID'er på tværs af grænsen i dag yderst begrænset. Der arbejdes i regi af MR-DIGITAL's Cross-border Digital Services Programme (CBDS-programmet) på en analyse af, hvordan merværdien i brugen af eID'er kan øges i forhold til at koble registernumre med eID'er fra andre lande i regionen. Analysen forventes at være afsluttet i 3. kvartal 2023.

Planter og planteprodukter

Eksport af planter og planteprodukter skal, grundet Norges position som tredjeland, følges af et plantesundhedscertifikat. Ved import fra Norge skal varer gennemgå dokumentkontrol og en fysisk plantesundhedskontrol. Dette medfører øgede udgifter for eksportører, som handler med Norge.

Danmark har en betydelig eksport af planter og planteprodukter til Norge, hvilket betyder en større myndighedsopgave i udstedelse af plantesundhedscertifikater, kontrol af varer mv.

Fødevarer og veterinær

De nordiske lande har i forskellig grad implementeret EU-lovgivning på fødevarer- og veterinærområdet. Landenes variationer i regelimplementeringsgrad medfører, at det ikke altid er gennemskueligt, hvilke produkter eller dyr der kan samhandles (uden sundhedscertifikater og grænsekontrol), og hvilke produkter eller dyr, der skal overholde henholdsvis import- eller eksport betingelser (med sundhedscertifikater og krav om grænsekontrol såsom dokument- og fysisk kontrol). Lignende problemstilling ses også for EU's regelsæt vedrørende Illegalt, Urapporteret og Ureguleret fiskeri (IUU) kontrol.